

Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,
The Journal of Social Sciences Institute
Sayı/Issue:38 – Sayfa / Page: 461-477
ISSN: 1302-6879 VAN/TURKEY

Makale Bilgisi / Article Info
Geliş/Received: 12.11.2017 Kabul/Accepted: 06.12.2017

XIX. YÜZYILDA SALNAMELERE GÖRE SİVAS'TA GAYRİ- MÜSLİM MEMURLAR

IN THE XIX. CENTURY NON-MUSLİM OFFICIALS IN SIVAS ACCORDING TO THE ANNUALS (SALNAMES)

Yrd. Doç. Dr. Neşe COŞKUN
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
nese_tozkoparan@hotmail.com

Öz

Sivas Vilayet Salnameleri bölgede vazifeli gayr-i Müslim unsurların isimleri ve görev yerlerinin tesbitinde araştırmacılar için kıymetli bir kaynaktır. 1287H./1870 M., 1292 H./1875 M. ve H.1298/M.1880 senelerinde basılan yıllıklar mezkur konuda detaylı bilgiler içermektedir. Makalede Osmanlı makamlarının Müslüman olmayan unsurların kamu hizmetinde kullanılması konusunda herhangi bir olumsuz yargı ve uygulaması olmadığı tartışmasız bir şekilde ortaya konulmuştur. Ayrım yapılan tek alan cinsiyettir. Tüm görevliler erkektir. On yıllık bir süreçte hem temsil makamı hem de bu görevlerde bulunan şahısların sayısında bir artış söz konusudur. Özellikle kazalarda kendi cemaati içinde saygınlığı olan şahısların birden çok alanda hizmet vermesi söz konusudur. Bu şekilde devlet içinde herkesin kendisini temsil ediliyor hissetmesi amaçlanmıştır. Öte yandan yargı ve yerel idareler gibi önemli birimlerde de farklı nitelikteki tebaanın kullanımı sorunların kısa zamanda ve etkin olarak çözülmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sivas, Gayr-i Müslim, Memur, Salname

Abstract

In Sivas, a district of Ottoman State, subject of the article, annuals-salnames were published every year by the state periodically. All details about officials, especially about non- Muslims, important for researchers, recorded. Authorities of the state had never chose officials in terms of their religion or etnical roots. For urgent and effectice solutions, popular non-Muslim men had been appointed different points to serve all people in the district. Aims of the practice are to rule the area in peace and preventing

effects of imperialistic western states both in the lands and international areas.

Keywords: Sivas, non-Muslims, officials, annual

Giriş

Osmanlı toplumu farklı etnik ve dini gruplardan oluşan kozmopolit bir yapıdır. Demografik unsurların farklılığı idareciler için asırlar boyunca bir sorun teşkil etmemiştir. Zira çok uzun seneler boyunca toplumda her hangi bir entegrasyon problemi olmamış ve yasal haklar ile sorumluluklarla sınırları belirlenmiş sosyal hayat içinde farklı unsurlar diğer demografik gruplarla uyum içinde yaşamıştır.

1800'lü yılların başından itibaren emperyal çıkarlar beklentisinde olan Avrupalı Devletler ile Amerika Birleşik Devletleri ve Birleşik Krallık 'ın etkisi ve katkısıyla farklı toplumsal gruplar üzerinde yapay bir millet bilinci oluşturularak sosyal yapının çözülmesi amaçlanılmıştır. Başka bir ifadeyle Osmanlı Devleti'nin son asrında gayr-i Müslim tebaanın millet esaslı bağımsızlık talepleri dış müdahale ile ortaya çıkmış ve bu süreçte başka devletlerin müdahaleleri ile şekillenen ayrılıkçı faaliyetlerde bu milletler adeta taraf gibi davranarak uluslar arası kamuoyunda Osmanlı toplumunu oluşturan farklı etnik unsurları "hak verilmeyen zavallılar" olarak lanse etmiştir.

Dış müdahalenin en temel tartışma konusu Türk etnisitesi ve ehl-i sünnet inancına mensup insanlar dışında hiçbir millet ya da inanç grubunun yerel ya da merkezi idarede görevlendirilmediği iddiasıdır. Oysa ki nüfus dengesi ve liyakat unsurları gözetilerek asırlardır farklı unsurlar yönetim birimlerinde hizmet etmiştir.

Sivas örneğinde de genel görünüm aynıdır.19. yüzyıldaki salname(resmi yıllık) kayıtları bu durumu hiçbir şüpheye yer bırakmaksızın ortaya koymaktadır. Atamalarda tek engel cinsiyet unsurudur. Kadınlara hangi millet ya da inanç grubundan olduklarına kesinlikle bakılmaksızın negatif ayrımcılık uygulanmıştır. Başka bir ifadeyle liyakat sahibi bir erkek olmak devlet hizmetinde görevlendirilmek için en temel kriterdir. Ayrıca özellikle gayr-i Müslim unsurların kendi sosyal grupları içinde saygın ve söz sahibi bireyleri de özellikle yerel yönetimlerde değerlendirilmiştir

Çalışmada H.1287./M.1870, H.1292./M.1875 ve H.1298/M.1880 Sivas Vilayet Salnameleri'nde kayıt altına alınan gayr-i Müslim memurların isimleri ve görev yerleri detaylı olarak listelenerek, 10 yıl içinde bölgede yapılan atamalarda mensubu olunan inanç grubunun ya da etnik grubun belirleyici olmadığı ortaya

konulacaktır. Salname kayıtları SVS (Sivas Vilayet Salmeleri) kısaltması ile verilecektir.

Sivas Salmeleri'nde Gayr-i Müslim Memurlar

Çalışmada kullanılan ilk yıllık olan H.1287/M.1870 senesi salnamesine göre Sivas vilayet merkezinde 22, Tokat'ta 6, Koçgiri'de 1, Divriği'de 2, Darende'de 2, Gürün'de 1, Aziziye'de 7, Tonuş'ta 3, Amasya Sancağı'nda 7, Köprü'de 6, Merzifon'da 13, Mecidözü'nde 2, Erbaa'da 4, Ladik'te 4, Şark-ı Karahisar Sancağı'nda 12, Suşehri'nde 1, Koyulhisar'da 1 ve Milas Kazası'nda da 1 olmak üzere toplam 93 farklı hizmet noktasında gayr-i Müslimler görev yapmıştır.

Mezkur senede devlet hizmetinde bulunan Ermeni ya da başka etnik gruplara mensup gayri Müslim memurların detaylı olarak listelenmesinde ihtiyaç duyulan hizmetlerin temininde vazifelendirilen memurların ya çok iyi eğitim aldıkları ya da kendi milletleri içinde muteber görüldükleri ortaya çıkmaktadır. Sivas merkezinde Meclis-i İdare aza-i müntehabesi Barsam Ağa, Mektub-i Vilayet Memuru Bedros Efendi (SVS H.1287/M.1870 ,s. 40.), Divan-ı Temyiz mümeyyizanları İstafan Ağa ve David Ağa, Maarif Komisyonu azası Kirkor Efendi, Evrak Odası Evrak Müdürü Rahti Efendi (SVS H.1287 /M.1870,s.41.), tarık baş mühendisi Mösyö Abramoviç, tarık mühendisi Lameşski, telgraf birimi müfettişi Mösyö Makalom, Meclis-i İdare aza-i müntehabeler Asadır Ağa ve Vasil Ağa (SVS H.1287/M.1870,s.46.), Divan-ı Temyiz mümeyyizanları Artin Ağa ve Sitrak Ağa, Meclis-i Ticaret aza-i daimesi Arakil Ağa (SVS H.1287/M.1870,s.47.), Meclis-i Ticaret aza-i muvakkitesi Haçador Ağa, Meclis-i Beledi azası Ohanis Ağa, Meclis-i Beledi katibi Artin Ağa, Emlak Komisyonu azaları Ohan Ağa, Mihail Ağa ve Artin Ağa, Aklam-ı Liva sandık emini Agob Ağa (SVS H.1287/M.1870, s.48) ve Rusumat birimi sandık emini Karabet (SVS H.1287/M.1870, s.61.) hizmet vermektedir.

Tokat Kazası'nda Meclis-i Deavi mümeyyizanı Ohanis Ağa, Meclis-i Deavi sandık emini Alcan Ağa, Meclis-i Ticaret azaları Ohanis Ağa ve Sava Ağa ile Meclis-i Beledi azaları Karabet Ağa ve Artin Ağa (SVS H.1287./M.1870 ,s.52.), Koçgiri'de Meclis-i Deavi azası Kirkor Ağa (SVS H.1287./M.1870 ,s.54.), Divriği'de Meclis-i Deavi mümeyyizanı Agob Ağa ile Meclis-i Beledi azaları Barsam Ağa ve Filibos Ağa (SVS H.1287./M.1870,s.55.,) Darende'de Meclis-i İdare aza-i müntehabesi Karabet Ağa ve Meclis-i Deavi mümeyyizanı Agob Ağa (SVS H.1287./M.1870 ,s.56.), Gürün'de Meclis-i Deavi mümeyyizanı Bedros Ağa (SVS H.1287./M.1870,s.57.), Aziziye'de Meclis-i Deavi azası Kalos Ağa, Meclis- i Deavi sandık emini

Sogomon, Meclis-i Deavi katibi Kegan Efendi, Meclis-i Beledi azaları Hoca Karabet, Hoca Bogos, Hoca Mardiros ve Emlak Komisyonu sandık emini Oseb (SVS H.1287./M.1870 ,s.58.), Tonus'ta ise Meclis-i İdare Tahrirat Kalemî Keygork Ağa, Meclis-i Deavi azası Taros Ağa ve nüfus Mukayyidi Gareth Efendi (SVS H.1287./M.1870 ,s.60.) vazife başındadır.

Amasya Sancağı'nda da durum benzerdir. Sancakta Meclis-i İdare azası ve Meclis-i Ticaret aza-i muvakkitesi Agob Ağa ve Meclis-i Deavi mümeyyizanı Agob Can Ağa, Meclis-i Ticaret aza-i daimesi Karabet Ağa, Meclis-i Ticaret aza-i muvakkitesi Petro Ağa, tabib-i memleket Hoca Keygork ve Emlak Komisyonu azası Serkis Efendi (SVS.1287./M.1870 ,s.64.), Köprü'de Meclis İdare azası ve Emlak Komisyonu azası Agob Ağa, Meclis-i Beledi azaları Aksa Ağa ve Keygork Ağa, Meclis-i Deavi azası Anastas Ağa ve Emlak Komisyonu azası Nazri Ağa, Merzifon Kazası'nda İdare-i Meclis azaları Agvis Ağa ve Serkis Ağa, Meclis-i Deavi azası ve Meclis-i Beledi azası Agob Ağa, Meclis-i Beledi azası İstefan Ağa (SVS H.1287./M.1870, s.67.) ile Meclis-i Meadin azaları Konstantin Efendi, Nikola Ağa, Konstantin Ağa, Karakaş Ağa, Dimitri Ağa, Avid Ağa ve Nikola Ağa ve Dimitri Ağa (SVS H.1287./M.1870,s.68.), Mecidözü Kazası'nda ise Meclis-i İdare azası Katar Ağa ve Meclis-i Deavi azası Borsin Ağa (SVS H.1287./M.1870,s.70.) görev başındadır. Osmançık Kazası'nda ise gayr-i Müslim memur yoktur. (SVS H.1287./M.1870, s.6)

Erbaa'da Meclis-i İdare azası Karabet Ağa, Meclis-i Deavi azası Sava Ağa, Meclis-i Deavi sandık emini Ohanis Efendi ve kantarcı Kirkor Efendi (SVS H.1287./M.1870, s.71.), Ladik'te Meclis-i İdare azası Bedros Ağa, Meclis-i, Deavi azaları Hoca Karabet ve Afrim Ağa ile Meclis-i Deavi sandık emini Ohanis Efendi (SVS H.1287./M.1870, s.72.), Zile Kazası'nda ise Meclis-i İdare azası Manok Ağa, Meclis-i Deavi azası Markon Ağa ve Meclis-i Beledi azası Artin Ağa (SVS H.1287./M.1870,s.73.) hizmet sunmaktadır. Şark-ı Karahisar Sancağı'nda Emlak Komisyonu azası ve Meclis-i Beledi azası Kirkor Ağa, Meclis-i İdare azaları Bedros Ağa ve Artin Ağa, Meclis-i Temyiz azaları Karabet Ağa, Tatos Ağa ve Pavli Ağa, Mahkeme-i Ticaret azaları Ohanis Ağa ve Gastan Ağa, Meclis-i Beledi azası Hamek Ağa ve Emlak Komisyonu azaları Ebrem Ağa ve Mıkır Ağa görev başındadır.(SVS H.1287./M.1870,s.75.) Suşehri'nde Meclis-i Deavi mümeyyizanı Harabeş Ağa, Koyulhisar'da Meclis-i Deavi azası Dimitri Ağa ve Milas Kazası'nda Meclis-i Deavi azası Apostol Ağa mezkur tarihte hizmet vermişlerdir.

H.1287- M.1870 senesi salnamesine göre Sivas'ta görevli olan başka gayri Müslim memur yoktur. Burada akla salnamenin detaylandırılmadığı gelmektedir. Zira sadece il merkezi ve bir tek sancakta gayri Müslim çalışan olması pek mümkün görünmemektedir.

Çalışmada kullanılan ikinci yıllığa yani H.1292/M.1875 yılı Sivas Vilayet Salnamesi kayıtlarına göre Sivas Vilayet Merkezinde 22, Hafik Kazası'nda 2, Yıldızeli'de 3, Tokat'ta 8, Aziziye'de 3, Koçgiri' de 7, Divriği'de 6, Tonus'ta 2, Gürün'de 8, Darende'de 6, Amasya Sancağı'nda 14, Maden-i Sim Kazası'nda 11, Vezirköprü'de 8, Erbaa'da 6, Zile'de 4, Ladik'te 5, Merzifon'da 8, Mecidözü'nde 3, Karahisar-ı Şarki Sancağı'nda 12, Suşehri'nde 4, Milas'ta 1, Alucra'da 2, Koyulhisar'da 2 ve Giresun Kazası'nda da 22 kişi olmak üzere toplamda 171 farklı makamda 165 memur vazife başındadır.

İl merkezinde Meclis-i İdare azaları Mikail Ağa ve Bedros Efendi (SVS H.1292. /M.1875,s.56.) , Divan-i Temyiz-i Vilayet mümeyyizanları Agob Ağa, İstefan Ağa ve Artin Ağa(SVS H.1292./M.1875,s.57.) Vilayet Muhasebe Kalemî azası Beyan Efendi,) Meclis-i Temyiz mümeyyizanları Ohan Ağa ve Vasil Ağa (SVS H.1292./M.1875,s.58.),Emlak Komisyonu Azaları Ayranos Ağa (SVS H.1292. /M.1875, s.59.) ve Manol Ağa, Mahkeme-i Ticaret aza-ı daimesi İstefan Ağa, Mahkeme-i Ticaret aza-i muvakkitesi Haçar Ağa, Sivas Menafî Sandığı Katibi Papil Ağa, Menafî Sandığı sandık emini Hoca David, Meclis-i Beledi azaları Mıgırdıç Ağa ve Ohanis Ağa, Meclis-i Beledi sandık emini Hoca Oseb ve Hoca Karabet görev başındadır (SVS H.1292./M.1875,s.60.) Ayrıca Telgrafhane muhaberat memuru Agob Efendi (SVS H.1292./M.1875,s.101.) ile Sarioğlan Nahiyesi Balas(Palas) memlehası sandık emini Hoca Karabet (SVS H.1292./M.1875, s. 110.) hizmet vermektedir.

Hafik Kazası'nda Meclis-i Deavi azaları Kara Bey ve Tatos Ağa (SVS H.1292. /M.1875,s.61.), Yıldızeli'de Meclis-i Deavi mümeyyizanı Kalus Ağa, Meclis-i Beledi azası Artin Ağa ve Emlak İdaresi azası Menzik Ağa (SVS H.1292/M.1875, s. 62.),Tokat'ta Meclis-i Deavi mümeyyizanı İstefan Ağa, Mahkeme-i Ticaret aza-i daimesi Ohanis Ağa, Mahkeme-i Ticaret aza-i muvakkiteleri Yorgi Ağa ve Nerses Ağa(SVS H.1292/M.1875,s.63.), Meclis-i Beledi azaları Bogos Ağa, Bedros Ağa, Bedros(II) Ağa , Bingöl Memlehası kantarcısı Mardiros (SVS H.1292./M.1875,s.107.) ve Turhal Kazabad Nahiye Müdürü Anfako Bey (SVS H.1292./M.1875,s.64.), Aziziye'de Deavi Meclisi azası Mıgırdıç Ağa, Emlak Komisyonu Azaları Mardiros Ağa ile Bogos Ağa(SVS H.1292./M.1875,s.65.) vazife başındadır. Koçgiri Kazası'nda Meclis-i İdare aza-i müntehabesi ve Meclis-i Deavi mümeyyizanı Karabet Ağa, Menafî Sandığı azası

Kapril Ağa, Meclis-i Beledi Azası Ohan Ağa (SVS H.1292./M.1875, s.66.), Mal Müdürü refiki Vasil Ağa, Emlak Komisyonu azası Toros Ağa ve Sandık Emmini Artin Efendi, Divriği Kazası'nda Meclis-i İdare aza-i müntehabesi Agob Ağa (SVS H.1292./M.1875, s.67.), Meclis-i Deavi mümeyyizanı Parsa Ağa, Meclis-i Beledi azası Malkon Ağa ve Emlak Komisyonu azaları Kirkor Ağa, Ohanis Ağa ve Simon Ağa (SVS H.1292./M.1875,s.68.), Tonus'da Meclis-i Deavi azası Kirkor Ağa(SVS H.1292./M.1875,s.69.) ve Meclis-i İdare aza-i müntehabesi Kigork Ağa (SVS H.1292./M.1875, s.68.), Gürün'de Meclis-i İdare aza-i müntehabesi Toros Efendi, Meclis-i Deavi azası Avadik Ağa, Meclis-i Beledi azaları Bedros Ağa ile Cano Ağa, Menafi Sandığı azası Karabet Ağa, Emlak Komisyonu azaları Hoca Mikır, Hoca Bedros ile Hoca Agob (SVS H.1292./M.1875,s.69.), Darende'de Meclis-i İdare Aza-i müntehabesi Malkon Ağa, Meclis-i Deavi mümeyyizanı Ohanis Ağa, Meclis-i Beledi azası Hoca Agob, Emlak Komisyonu azaları Agob Ağa ve Artin Ağa ile sandık emini Oseb Ağa görev başındadır(SVS H.1292. /M.1875, s.70.)

Amasya Sancağı'nda Meclis-i İdare aza-i müntehabeleri Karabet Ağa ve Estel, Meclis-i Temyiz-i Liva mümeyyizanları Ahron Ağa ve Haralambos Ağa (SVS H.1292. /M.1875, s. 71.), Liva Emlak Kalemî ilamat ve senedat katibi Vasil Efendi, Emlak Komisyonu azaları Agob Ağa ve Dimitri, Mahkeme-i Ticaret azaları Petro Ağa ve Kirkor Ağa (SVS H.1292. /M.1875,s.72.), Meclis-i Beledi azaları Atnas ve Mucır Ağa ile tabib-i belde Kigork Ağa(SVS H.1292. /M.1875, s.73.), kantarcı Kirkor(SVS H.1292./M.1875,s.110.), sandık emini Hoca Refail(SVS H.1292./M.1875,s.111.),sancağa bağlı Maden-i Sim Kazası'nda Meclis-i İdare azası Hacı Dimitri, Meclis-i Deavi azası Karabet Ağa, Emlak Komisyonu azası Nikola Ağa, Hacıköy Emlak Kasabası azası Karabet Ağa (SVS H.1292./M.1875,s.73.), Meclis-i Maden azaları Konstantin Efendi, Nikola Usta, Todor Usta, Aved Usta, Dimitri Usta ve Yandilli Usta ile Mağara nazırı Usta Nikola (SVS H.1292./M.1875,s.112.), Vezirköprü'de Meclis-i İdare aza-i müntehabesi (SVS H.1292./M.1875,s.74.) ve Emlak Komisyonu azası Ohanis Ağa(SVS H.1292./M.1875,s.75.) Emlak Komisyonu azası (SVS H.1292./M.1875,s.74) ve Menafi Sandığı Vekili (SVS H.1292./M.1875,s.75.) Bağdasar, Meclis-i Deavi azası Anastas Ağa, Meclis-i Beledi azaları Kigork Ağa ve Ani Ağa (SVS H.1292. /M.1875, s.74.) ve Menafi Sandığı azası Nazar Ağa, Erbaa Kazası'nda Meclis-i İdare aza-i müntehabesi Haçador Ağa, Meclis-i Deavi azası Konstanti Ağa, Meclis-i Beledi azası Kayran (SVS H.1292./M.1875, s.75.) ile Meclis-i Beledi azaları Diros Ağa ve Ohan Ağa ve Sandık

Emini Ohan Ağa, Zile’de Meclis-i İdare aza-i müntehabesi Manuk Ağa, Meclis-i Deavi azası Kirkor Ağa (SVS H.1292. /M.1875, s.76.), Menafî Sandığı azası Ohanis Ağa (SVS H.1292. /M.1875, s.102.) ve telgraf müdürü Agob Efendi, Ladik Kazası’nda Meclis-i İdare aza-i müntehabesi Karabet Ağa (SVS H.1292. /M.1875, s.77.), Meclis-i Deavi azası Bedros Ağa, Meclis-i Beledi azası Artin Ağa, Emlak Komisyonu azası Ohan Ağa ve Menafî Sandığı azası Piranko Ağa (SVS H.1292. /M.1875,s.78.), Merzifon Kazası’nda ise Meclis-i İdare aza-i müntehabesi,Meclis-i Deavi azası, Meclis-i Beledi azası ve Menafî Sandığı azası olan Agob Ağa, Meclis-i Beledi azası Karabet Ağa, Meclis-i İdare aza-i müntehabesi İstafan Ağa ile Menafî Sandığı azaları Mıgırdıç Ağa, Artin Ağa ve Kirkor Ağa hizmet vermektedir(SVS H.1292./M.1875,s.79.). Mezkur senede Mecidözü’nde Meclis-i Deavi azası Hoca Ohannis, Meclis-i Beledi mümeyyizanı (SVS H.1292./M.1875,s.81.) ve Emlak Komisyonu azası (SVS H.1292. /M.1875,s.82.) Kirkor Ağa vazifelidir. Osmancık Kazası diğer kazalardan hiç gayri-Müslim memur bulunmaması ile ayrılmaktadır.(SVS H.1292. /M.1875, s. 80-81.)

Sivas Vilayeti’nin Karahisar-ı Şarki Sancağı’nda Meclis-i İdare aza-i müntehabeleri Gorion Ağa ve Artin Ağa, Meclis-i Temyiz-i Liva mümeyyizanları İstafan Ağa ve Tatos Ağa (SVS H.1292./M.1875,s.83.), Liva Muhasebe Kalemî sandık emini İlya Ağa, Emlak Komisyonu azaları Hoca Sahak, Parto Ağa ve Hoca Yordan, Meclis-i Beledi azaları Hoca Parto ve Hoca Hamo ile Mahkeme-i Ticaret azası Ohanis Ağa(SVS H.1292. /M.1875,s.84.) ile Muhaberat-ı Ecnebiyye memuru Mösyö (SVS H.1292. /M.1875, s. 101.) görev başındadır. Sancağa bağlı kazalardan Suşehri’nde Meclis-i İdare aza-i Müntehabesi Sahak Ağa, Meclis-i Deavi mümeyyizanları Haralambi ve Arakil Ağa (SVS H.1292. /M.1875, s. 85.) ve Menafî Sandığı azası Kigork Ağa, Milas’ta Meclis-i Deavi mümeyyizanı Apostol Ağa, Alucra’da meclis-i Deavi Mümeyyizanı Haralambi Ağa ve mezkur meclisin katibi Eflatun Efendi (SVS H.1292. /M.1875, s. 86.), Koyulhisar’da Meclis-i İdare aza-i müntehabesi Lazar Ağa ve Meclis-i Deavi mümeyyizanı Dimitri Ağa(SVS H.1292./M.1875,s.87.), Giresun’da Meclis-i İdare aza-i müntehabeleri Lazar Ağa ve Kirkor Ağa, Meclis-i Deavi mümeyyizanları Hoca Vasil ve Kavir Ağa, Meclis-i Ticaret azaları Hoca Anastas ve Hoca Armiya, Meclis-i Beledi azaları Lefter Ağa(SVS H.1292./M.1875, s.75.), Panalot Ağa,Haçador Ağa, memleket tabibi Maroli, Memleket Sandığı azaları Lazar Ağa ve Levir Ağa,baş mühendis Mösyö Ravid, Kondüktörler Havakyan,Hemşki ve Civani(SVS H.1292./M.1875,s.89.), sıhhiye memuru tabip Franko (SVS

H.1292./M.1875,s.93.), eczacılar Civani Nikola ve Yorgo Dimitri, ikinci cerrah David ve Meclis-i Ticaret azası Hoca Malko (SVS.H.1292./M.1875, s.88.)hizmet sunmaktadır.

Araştırmada en son kullanılan H.1298/M.1880 senesi yıllığına göre ise Sivas Vilayet Salnamesi çalışmada kullanılan H.1287/M.1870 ve H.1292/M.1875 M. yıllıklarından farklı olarak nahiyelerde görev yapan gayr-i Müslimlerin adlarını detaylı olarak içermektedir. Mezkur senede Sivas vilayet merkezinde 48, Koçgiri’de 47,Aziziye’de 22, Divriği’de 26, Gürün’de 13, Darende’de 12,Yıldızeli Kazası’nda7, Tonus’ta 29, Hafik’te 31, Amasya Sancağı’nda 15, Merzifon Kazası’nda 19, Maden-i Sim’de 5, Ladik’te 17, Köprü Kazası’nda 8, Mecidözü’nde 1, Tokat Sancağı’nda 36, Zile Kazası’nda 6, Erbaa’da 22, Niksar’da13, Karahisar-ı Şarki Sancağı’nda 30, Hamidiye’de 12, Suşehri’nde 23,Koyulhisar’da 2, Alucra’da 2 olmak üzere toplam 427 gayr-i Müslim çalışan mevzu bahistir.

H.1298/M.1880 senesinde ise Sivas vilayet merkezinde Meclis-i İdare-i vilayet azaları Mihail Ağa ve Anatya Efendi (SVS H.1298./M.1880,s.56.), Muhasebe-i Vilayet Kalemi sandık emini (SVS H.1298./M.1880,s.58.) Kalus Efendi, Tahrir-i Emlak Komisyonu azaları Attar Ohanis Ağa, Abacıoğlu Hampat Ağa ve Minayil Ağa, Matbaa-i Vilayet Ermenice mürettibi Mıgırdıç Efendi(SVS H.1298./M.1880,s.59.), Meclis-i Beledi Azaları Tuhfeciyân Ohanis Ağa, Lalikyan Artin Ağa ve Attaryan Karabet Ağa (SVS H.1298./M.1880,s.60.), Belediye Kalemi sandık emini Hoca Bayek, tabib-i belde Şirinyan Artin Ağa, mühendis Marakoç Efendi, kondüktör Handamyan Efendi, Nafia Meclisi azası Attar Harakyan Karabet Ağa, cemaat meclisi azaları Ohanis Ağa, Varjabet Ağa ve Hamparsum Ağa(SVS H.1298./M.1880,s.61.), Ağşar Ve Ağnam Müdürlüğü müdürü Hacı Ohan Efendi, ve katibi Vasil Efendi(SVS H.1298./M.1880,s.62.), Mahkeme-i İstinaf Hukuk Dairesi azaları Setrak Ağa ve İstafan Ağa ve aza mülazımı Agob Efendi (SVS H.1298./M.1880,s.63.), Mahkeme-i İstinaf Ceza Dairesi azaları Nazaret Efendi ve Bavli Efendi, Bidayet Mahkeme Hukuk Dairesi azası Cano Ağa ve aza mülazımı Manas Ağa, Mahkeme-i Bidayet Ceza Dairesi azası David Efendi(SVS H.1298./M.1880,s.64.), Ticaret Mahkemesi aza-i daimesi Oseghan Ağa ve aza-i muvakkiteleri Kirkor Ağa ve Nişan Ağa(SVS H.1298/M.1880,s.65.), tabip sağkol ağası Yanko Efendi, eczacı Yorgi Efendi ve İstefan Efendi (SVS H.1298 /M.1880,s.74.), Yedinci Bölük Yüzbaşı Karabet Efendi/ (SVS H.1298/M.1880,s.77.) ve Sivas civarında bulunan Kangal Nahiyesi müdür muavini Karabet Ağa

azalar Yalva Ağa, Karabet Ağa ve Minas Ağa, Havuz Nahiyesi müdür muavini Kapo Ağa ve azalar Asador Ağa ve Andon Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.161.), Dışlık Nahiyesi müdür muavini Nişan Ağa (SVS H.1298 /M.1880, s.162.), Deliktaş Nahiyesi müdür muavini Ohanis Ağa ve aza Asador Ağa, Kahkik Nahiyesi azası Artin Ağa, Hayranlı Nahiyesi müdür muavini Divaniş Papas Efendi ve Mescitli Nahiyesi müdür muavini Babek Efendi görev başındadır. (SVS H.1298/M.1880, s.164.).

Koçgiri Kazası'nda Meclis-i İdare Murahhas Vekili Mosis Efendi ve aza-i müntehabeleri Yorgi Ağa ve Haçek Ağa, Mahkeme-i Bidayet azası Artin Ağa ve mübaşir Ağya Ağa(SVS H.1298/M.1880,s.81.), Meclis-i Beledi reisi Kapril Ağa ve azası Sirop Ağa, Menafi Komisyonu azaları Yorgi Ağa, Haçek Ağa ve Kapril Ağa, Tahrir-i Emlak Komisyonu azaları Setrak Ağa, Karabet Ağa ve Minas Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.82.), Muhacir Komisyonu azası Sirop Ağa, Cemaat Meclisi Reisi Ohanis Ağa ve azaları Hacı Mamok Efendi, Karabet Ağa ve Nikola Ağa ve telgraf memuru Agob Efendi (SVS H.1298 /M.1880, s.83.),kazaya bağlı Paççi Nahiyesi'nde müdür muavini Nikola Ağa ve azalar Kako Ağa, Harşo Ağa ve Yani Ağa, Karaboğa Nahiyesi müdür muavini Manuk Ağa ve azalar Ohan Ağa ve Haralambi Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.165.), Mescid Nahiyesi azası Cando Ağa, Dipsizgöl Nahiyesi azası Debbab Ağa(SVS H.1298/M.1880,s.166.), Babsu Nahiyesi muavini Cando Ağa, Tuzlagölü Nahiyesi müdür muavini Kirkor Ağa ve aza Girekos Ağa, Şeyh Merzuban Nahiyesi müdür muavini Mıkır Ağa ve azalar Aybal Ağa ve Bedros Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.167.), Kemeriz Nahiyesi müdür muavini Panapot Ağa ve aza Vasil Ağa, Taşlık Nahiyesi müdür muavini Barsam Ağa ve azalar Haçek Ağa, Todor Ağa ve Avak Ağa, Göktepe Nahiyesi müdürü Giregi Ağa ve azalar Tanaş Ağa, Todor Ağa, Yavli Ağa, Keçe Yurdu Nahiyesi müdürü Ohan Ağa ve azalar Panapot Ağa ve Anastas Ağa mezkur senede hizmet vermektedir.(SVS H.1298 /M.1880, s.168.)

Aziziye Kazası'nda ise Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabesi Kapril Ağa ve Agob Ağa ve Mahkeme-i Bidayet-i Kaza azası Anastas Efendi (SVS H.1298/M.1880,s.84.) vazife başındadır. Ayrıca kazaya bağlı nahiyelerden Sarıoğlan Nahiyesi'nde müdür muavini Giregi Kahya ve azalardan Kirkor Ağa, Nefs-i Sarıoğlan Nahiyesi'nde müdür muavini Asador Ağa ve azalardan Mardiros Kahya, Zamantı Nahiyesi'de müdür muavini Anastas Ağa ve azalardan Agob Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.184.), Kara Besafenik Nahiyesi'nde müdür muavini David Ağa, Eğrek Nahiyesi müdürü Karabet Ağa ve azalar Ohan Ağa ve Karabet Ağa (SVS H.1298

/M.1880,s.185.), Karamanlı Nahiyesi'nde müdür muavini Parsih Ağa (SVS H.1298/M.1880, s.186.), Çağşak Nahiyesi'nde aza Paro Ağa, Bisrek Nahiyesi'nde azalar Bekbulat Ağa, Barsam Ağa, Pazarsu Nahiyesi'nde müdür muavini Guncat Efendi, Karakuyu Nahiyesi müdürü Batar Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.187.), Aşağı Kızılçık Nahiyesi müdürü Betarza Ağa ve azalar Talustan Ağa ve Kirandak Ağa (SVS H.1298 /M.1880, s.188.) görev başındadır.

Divriği'de Meclis-i İdare-i Kaza Murahhas Vekili Serkis Ağa ve aza-i müntehabesi Hoca Artin Ağa ve Agob Ağa, Mahkeme-i Bidayet-i Kaza azası Karabet Ağa (SVS H.1298 /M.1880, s.86.), Emlak Komisyonu azası Kirkor Ağa, Maarif Vezareti ve Cemaat Meclisi azası Sukyasyan Arakil Ağa ve Meclis-i Beledi azası Boyacı Sahak Malkon Ağa (SVS H.1298 /M.1880, s.88.) ve kazaya bağlı nahiyelerden Arşoşin Nahiyesi müdürü Hiran Ağa ve azalar Agob Ağa ve Bogos Ağa (SVS H.1298/M.1880, s.169.), Vazıldan Nahiyesi'nde müdür muavini Nişan Efendi ve azalar Hazar Ağa ve Agob Ağa, Hornavil Nahiyesi'nde müdür Bedros Ağa ve azalar Arakil Ağa ve Ohan Ağa (SVS H.1298 /M.1880,s.170.), Yağbasan Nahiyesi'nde müdür muavini Serkis Ağa ve azalar Varak Ağa, Mardik Ağa ve Andon Ağa, Bingan Nahiyesi'nde müdür Bağdasar Efendi ve azalar Aleksan Ağa, Karabet Ağa ve Hazar Ağa ve Kesme Nahiyesi'nde müdür muavini Taros Ağa ve aza Ohanis Ağa (SVS H.1298 /M.1880, s.171.) hizmet vermektedir.

Gürün'de Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabesi Avadis Ağa ve Markar Ağa, Mahkeme-i Bidayet-i Kaza azası Bedros Ağa, Tahrirat-ı Emlak Komisyonu azaları Tatos Ağa, Agob Ağa, Agob Ağa(II) ve Pezdik Ağa, Meclis-i Beledi azaları Tatos Ağa, Akon Ağa ve Kirkor Ağa, Menafi Sandığı vekilleri azası Karabet Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.90.) ile kazaya bağlı nahiyelerden Telin Nahiyesi müdür muavini Agya Ağa, Karatoruk Nahiyesi müdür muavini Karabet Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.175.), Göyükviran Nahiyesi muavini Kirkor Ağa (SVS H.1298 /M.1880, s.176.) idarecilik yapmıştır.

Darende'de Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabesi Kivork Ağa ve Ohanis Ağa, Mahkeme-i Bidayet-i Kaza azası Serkis Ağa ve mübaşiri Biyros Ağa (SVS H.1298/M.1880, s.91.), Tahrirat-ı Emlak Komisyonu azaları makdisi Çakır Ağa ve Simon Ağa, Meclis-i Beledi azası Agob Ağa ve katibi Serkis Efendi, Tahsilat piyadesi Serkis Ağa ve telgraf memuru Manuk Efendi (SVS H.1298/M.1880,s.92.) ve kazaya bağlı nahiyelerden Yenice Nahiyesi azası Gıfer Ağa (SVS H.1298 /M.1880,s.176.), Aşudi Nahiyesi müdür muavini Artin Ağa ev aza Kivork Ağa (SVS H.1298 /M.1880, s.177.) vazife başındadır.

Yıldızeli Kazası'nda Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabesi Menzik Ağa ve Todoraki Ağa, Meclis-i Bidayet-i Kaza ve Emlak Komisyonu azası Ağya Ağa, Tahrirat-ı Emlak Komisyonu azası Kokop Efendi (SVS H.1298/M.1880,s.93.), ile kazaya bağlı nahiyelerden Han-ı Cedid Nahiyesi'nde müdür muavini Agya Ağa (SVS H.1298 /M.1880, s.180.), Hergele Nahiyesi'nde müdür muavini Kırkor Ağa ve aza Dimik Ağa (SVS H.1298 /M.1880,s.181.) görev yapmıştır.

Tonus'ta Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabesi Haco Ağa, Mahkeme-İ Bidayet-i Kaza azası Kırkor Ağa (SVS H.1298/M.1880, s.94) ve Tahrir-i -i Emlak Komisyonu azaları Keşişyan Mıkır Ağa ve Nakkaşyan Dede Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.96.), ile kazaya bağlı nahiyelerden Gemerek Nahiyesi'nde müdürü Serkis Ağa, müdür muavini Arnabud Ağa ve azalar Duman Dede ve Nakkaş Dede Şehr-i Kışla Nahiyesi'nde aza Apol Ağa, Kayapınar Nahiyesi'nde müdür Artin Ağa ve azalar Bayros Ağa, Agob Ağa ve Babek Ağa (SVS H.1298 /M.1880,s.172.), Eđerçi Nahiyesi'nde müdür muavini Tavail Ağa ve azalar Giregos Ağa ve David Ağa, Çepni Nahiyesi'nde müdür muavini Manuk Ağa, azalar Gökçe Ağa ve Kırkor Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.173.), Kadıköy Nahiyesi'nde müdür Ahed Ağa ve aza Kavas Ağa, Hardal Nahiyesi müdür muavini Manuk Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.174) , Deli İlyas Nahiyesi müdür muavini Markar Ağa ve azalar Mıgırdıç Ağa ve Kalok Ağa ile Baharözü Nahiyesi'nde müdür muavini İvan Ağa ile azalar Karabet Ağa, Manuk Ağa ve Avanyaşı Ağa (SVS H.1298 /M.1880,s.175.) hizmet vermiştir.

Hafik'te Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabesi Serkis Ağa ve Hamparsum Ağa, Tahrirat-ı Emlak Komisyonu azası Kivork Ağa, süvari tahsildarları Avignon Efendi ile Dikran Efendi (SVS H.1298/M.1880,s.97.)hizmet vermektedir. Ayrıca kazaya bağlı nahiyelerden Çemenyenicesi Nahiyesi'nde azalar Makar Ağa, Arakil Ağa ve Mardiros Ağa, Ognaved Nahiyesi'nde müdür muavini Tatos Ağa ve aza Mıkır Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.177.), Horhun Nahiyesi'nde müdür muavini Ohanis Ağa ve azalar İstefan Ağa ve Avakim Ağa, Tavşanlı Nahiyesi müdür muavini Avak Ağa ve aza Malkon Ağa, Tuzhisar Nahiyesi müdürü Mıkır Ağa ve azalar Artin Ağa, Ohan Ağa ve Nazar Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.178.), Meluç Nahiyesi müdür muavini Vartan Ağa ve azalar Bagdasar Ağa ve Minas Ağa, Ulaş Nahiyesi'nde müdür Arakil Ağa, müdür muavini Minas Ağa ve azalar Mihail Ağa, Ohan Ağa ve Serkis Ağa, Göğdün Nahiyesi azaları Agya Ağa, Taros Ağa, Haçek Ağa ve Agob Ağa (SVS H.1298 /M.1880,s.179.)vazife yapmıştır.

Amasya Sancağı'nda Meclis-i İdare-i Liva aza-i müntehabesi Kivork Ağa ve İstefan Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.99.), Emlak Komisyonu azaları Ahron Ağa, Agob Ağa ve Dimitri Ağa, Mahkeme-i Bidayet Ve Ceza Kalemi azaları Akram Ağa ve Artin Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.100.), aza mülazımları Agob Efendi ve Serkis Efendi, icra mübaşiri Antranik Efendi ve odacı Bogos, Meclis-i Beledi azaları Mikır Ağa ve Agob Ağa, Mahkeme-i Ticaret azası Tali Efendi, nevahi-i Erbaa tahsildarı Mıgırdıç Ağa, (SVS H.1298/M.1880, s.101) Merzifon Kazası'nda Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabesi Agob Ağa ve Artin Ağa, Mahkeme-i Bidayet azası Agob Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.103.), Ağşar Ve Ağnam İdaresi ambar emini Artin Ağa, Meclis-i Beledi reisi Agob Ağa ve azaları Mıgırdıç Ağa Mihail Ağa ve Bedros Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.104.) ile kazaya bağlı nahiyelerden Kili Nahiyesi'nde aza Hambarsom Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.212.), Yenice Nahiyesi'nde Hacı Haralcı Ağa, Kamlık Nahiyesi'nde aza Hacı Anastas Ağa, Çakıralan Nahiyesi'nde müdür muavini Todori Ağa, Sivrikese Nahiyesi'nde müdür Hacı Hatar Ağa ve azaları Yani Ağa ve Tamyos ile Şeyh-i Sani Nahiyesi'nde ise müdür muavini Hacı Bedros ile azalar Beydin Ağa, Yorgi Ağa ve Kosta Ağa (SVS H.1298/M.1880, s213.) vazife yapmaktadır.

Maden-i Sim'de Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabesi Konstantin Efendi ve Serkis Ağa, Mahkeme-i Bidayet azası Agob Efendi (SVS H.1298/M.1880, s.105.), Meclis-i Beledi azaları Kirop Ağa ve Todor Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.106.), Ladik'te Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabesi Zaşkoh Ağa ve Karabet Ağa, Mahkeme-i Bidayet vekil-i millet Bedros Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.108.),Emlak Komisyonu azası Ohanis Ağa, Cemaat Meclisi azaları Baraşguh Ağa, Tasakiyos Efendi, Keşişyan Karabet Ağa, Karabet Ağa ve Meclis-i Beledi azası Agob Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.109.) ve kazaya bağlı nahiyelerden Ayvalı Nahiyesi'nde müdür muavini Nikola Ağa ve azalar Hacı Sarasya Ağa, Hacı Lefter Ağa ve Agya Ağa, Şeyhli Nahiyesi'nde müdür muavini Anastas Ağa ve azalar Yorgi Ağa, Hacı Mihail Ağa ve Hacı Yani Ağa hizmet vermektedir.

Osmancık Kazası'nda gayr-i Müslim memur yoktur. Köprü Kazası'nda ise Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabesi Ani Ağa ve Ohanis Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.113.) Mahkeme-i Bidayet azası Agob Ağa, Tahrir Kalemi azaları Bağdasar Ağa, Nazar Ağa ve Arakil Ağa, Meclis-i Beledi azaları Kivork Ağa ve Karabet Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.114.), Mecidözü'nde ise.Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabesi Agob Ağa (SVS H.1298 /M.1880, s.116.) görev yapmaktadır.

Tokat Sancağı'nda Meclis-i İdare-i Liva aza-i müntehabesi Ohanis Efendi ve Andon Ağa, Mahkeme-i Bidayet-i Liva azası Yorgi Ağa, mübaşiri Andon Ağa ve odacı Haralambi, ceza dairesi müderrisi Avadis Ağa ve şakirdi mübaşir Saykan Efendi (SVS H.1298/M.1880, s.119.), Liva Tahrirat Kalemî mukayyid refiki Yavani Efendi ve şakird Estifanos Efendi, Liva Muhasebe Kalemî sandık emini Artin Ağa, Ağşar İdaresi odacısı Agob Ağa (SVS H.1298 /M.1880,s.120.), Tahrir-i Emlak Komisyonu azaları Boğos Ağa ve Abraham Ağa Artin Ağa, Abraham Ağa, Yorgi Ağa ve başkatip Bogos Efendi, Defter-i Hakani Kalemî memuru Zarifi Efendi (SVS H.1298/M.1880,s.121.),Meclis-i Beledi azası Mosis Ağa, tabip Komaski Efendi, Menafî Komisyonu Azası Ohanis Efendi, Cemaat Meclisi azaları Agya Ağa, Ohan Ağa ve Sava Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.122.) ile Rûsum-u Sitte İdaresi şakirdi Karabet Efendi (SVS H.1298/M.1880,s.124.) ile sancağa bağlı nahiyelerden Çiftlik Nahiyesi'nde müdür Serkis Ağa ve azalar Mardiros Ağa, Kavas Ağa ve Kozma Ağa, Çardak Nahiyesi'nde müdür muavini Yani Ağa ve aza Yani Kahya (SVS H.1298/M.1880,s.196.), Pazar Nahiyesi'nde azalar Horay Bey, Vartiris Ağa ve Ohanis Ağa (SVS H.1298./M.1880,s.197.), Bizeri Nahiyesi'nde aza Kirkor Ağa (SVS H.1298 /M.1880,s.198.), Kızıl Nahiyesi'nde aza Kirkor Ağa ve Firedökse Nahiyesi'nde aza Panapot Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.199.) hizmet vermektedir.

Zile Kazası'nda Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabesi İstefan Ağa ve Agob Ağa, Mahkeme-i Bidayet azası Kirkor Ağa ve katib-i sani Nikgos Efendi (SVS H.1298/M.1880, s.125.) Emlak Komisyonu azası Ohanis Ağa ve Meclis-i Beledi azası Markos Efendi (SVS H.1298/M.1880,s.126.) vazife yapmaktadır.

Erbaa'da Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabesi Nazar Ağa ve Avakim Ağa, Bidayet Mahkemesi reis vekili Lefter Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.127.), Emlak Komisyonu azası Mardiros Ağa, Meclis-i Beledi azası Artin Ağa, Maarif Şubesi azaları İstavri Ağa, Artin Ağa ve Andon Ağa, Cemaat Meclisi reisi Akgül Ağa ve azaları, Ohanis Efendi, Ohanis Ağa ve Bavli Ağa (SVS H.1298/M.1880, s.128.), Rusumat İdaresi katibi Ohanis Efendi, sandık emini Agob Efendi, piyade kolcusu Kivork Ağa ve kantarcı Ohanis Ağa ile kaza sandık emini Oseb Efendi ile kazaya bağlı nahiyelerden Karaağaç Nahiyesi'nde müdür muavini Hacı Yorgi Ağa ve aza Yorgi Ağa (SVS H.1298/M.1880, s.200.), Sepetli Nahiyesi'nde müdür muavini Vasıl Ağa ve azalar Yasef Ağa ve Yuri Ağa görev başındadır.

Niksar Kazası'nda da Meclis-i İdare-i Kaza'da aza-i müntehabesi Ohan Ağa ve Sulman Ağa (SVS H.1298/M.1880, s.129.),

Mahkeme-i Bidayet azası ve sandık emini Agob Ağa hizmet vermiştir (SVS H.1298/M.1880,s.130.).Kazaya bağlı nahiyelerden Eskidere Nahiyesi'nde müdür muavini Hacı Nazar Ağa ve aza Mihail Ağa, Ladik Nahiyesi'nde müdür muavini Todori Ağa ve Azalar Haralambi Ağa ve Panapot Efendi (SVS H.1298/M.1880, s.203), Baş Çiftlik Nahiyesi'nde müdür muavini Kapril Ağa ve aza Yordan Ağa, Kapağzı Nahiyesi'nde müdür muavini Serkis Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.204.), Arguslu Nahiyesi'nde müdür Abraham ve aza Yakof Ağa (SVS H.1298/M.1880, s.205.), Yenice Nahiyesi'nde müdür muavini Lazari (SVS H.1298/M.1880, s.207.) görev başındadır.

Karahisar-ı Şarki Sancağı'nda Mevlis-i İdare-i Liva aza-i müntehabesi İstefan Ağa, Tahrir-i Emlak Komisyonu azaları David Ağa ve Vasil Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.132.), Ağşar İdaresi katib-i sanii Matos Efendi, Meclis-i Beledi azası Arakil Ağa ve kondüktör Asador Efendi, Bidayet-i Hukuk Dairesi azası Karabet Ağa, Müdde-i Umumilik muavini Yümni Efendi, Makmeme-i Ticaret aza-i daimesi Sava Ağa ve Adliye mukavelat muharriri İknadyos Efendi (SVS H.1298/M.1880,s.135.) ile yakın nahiyelerden Kınık Bala Nahiyesi'nde müdür Yümni Ağa, müdür muavini Artin Ağa ve azalar Anastas Ağa ve Esteban Ağa, Çukurocak Nahiyesi'nde müdür Giregi Ağa ve azalar Simon Ağa, Giregi Ağa ve Yani Ağa, Gölve Nahiyesi'nde müdür muavini Agya Ağa ve aza Kotsan Ağa, Alişar Nahiyesi'nde müdür Anderyas Ağa ve azalar Kasti Ağa ve Yavli Ağa (SVS H.1298/M.1880, s.189.), Tamzara Nahiyesi'nde müdür Abram Ağa ve azalar Haçek Ağa, Gavril Ağa, Manuk Ağa ve Yordan Ağa ile Yava Nahiyesi'nde müdür muavini Lazar Ağa ve azalar Stafyos Ağa ve Todor Ağa hizmet vermiştir.

Hamidiye'de Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabeleri Sava Ağa ve Kalbasdrados Efendi, Emlak Komisyonu azaları Apostol Ağa ve Konstantin Ağa (SVS H.1298/M.1880, s.136.) ve kazaya bağlı nahiyelerden Yavşan Nahiyesi müdürü Apostol Ağa, Hatunviran Nahiyesi müdür muavini Hacı Giregi Ağa ve aza Konstanti Ağa, Başağrı Nahiyesi azası Karaben (SVS H.1298/M.1880,s.190.), Keçe Nahiyesi müdür muavini Sava Ağa ve aza Hacı Bedros Ağa, Hasan Şeyh Nahiyesi müdür muavini Yani Ağa ve aza Yani Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.192.) görev başındadır.

Suşehri'nde Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabesi Artin Ağa (SVS H.1298 /M.1880,s.138.), Koyulhisar Kazası'nda Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabesi Nazar Ağa, Mahkeme-i Bidayet azası Yani Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.140.), Alucra'da Tahrir-i Emlak Komisyonu azası Konstan Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.141.) ve kazaya bağlı nahiyelerden Anderyas Nahiyesi'nde müdür muavini

Nişan Ağa ve azalar İstefan Ağa ve Asdak Ağa, Kirtanos Nahiyesi'nde müdür Arot Ağa ve azalar Agob Ağa, Ayfar Ağa ve Dirasu, Ezbider-i Zir Nahiyesi'nde müdür Hampar Ağa ile azalar Simon Ağa ve Karabet Ağa, Akşar Nahiyesi'nde müdür muavini Haçek Ağa ve azalar İstefan Ağa ve Kasti Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.193.), Dumlic Nahiyesi'nde müdür muavini Manuk Kahya ve aza Mihail Ağa ve Ağvanis Nahiyesi'nde de müdür muavini Karabet Ağa ve azalar Giregi Ağa ve Kirkor Ağa (SVS H.1298/M.1880, s.194.) hizmet vermiştir.

Koyulhisar Kazası'nda Meclis-i İdare-i Kaza aza-i müntehabesi Nazar Ağa, Mahkeme-i Bidayet azası Yani Ağa (SVS H.1298/M.1880,s.139.) vazife başındadır. Sancak'a bağlı son kaza olan Alucra'da ise Tahrirat-ı Emlak Komisyonu azası Kostan Ağa (SVS 1298H./M.1880,s.141.) ile Alucra Kazası'na bağlı nahiyelerden Neşdik Nahiyesi azası Panapot (SVS H. 1298/M. 1880,s.195.) vazifelidir.

Sonuç

Sivas Salnameleri dış Çalışmada kullanılan salnamelerde kayıt altına alınan isimlere ve hizmet makamlarına göre bölgede düzenli olarak çalışan gayri Müslim memur sayısı artışı söz konusudur. H.1287 /M.1870 senesinde 93, H.1292/M.1875 yılında 171, H.1298 /M. 1880 'de 427 makamda gayr-i Müslim çalışanlar hizmet vermiştir.

Çalışanların görev yerleri tasnif edildiğinde özellikle H.1298/M.1880 salnamesinde gayr-i Müslim'lere devlet makamlarının duyduğu güven tartışılmaz olarak ortaya çıkmaktadır. 10 yıllık zaman diliminde Sivas Vilayeti'nde; il merkezi, sancaklar ve kazalarda farklı adli makamlarda 51 ve komisyon ve meclislerde 63 kişi vazife başındadır. Başka bir ifadeyle 114 makamda dini ayırım yapılmaksızın liyakat esas alınarak vazifelendirme yapılmıştır.

Sivas Vilayet Salnameleri'ne göre; Adliye mukavelat muharriri, Ağşar İdaresi katib-i sanisi, Ağşar İdaresi odacısı, Ağşar Ve Ağnam katibi, Ağşar Ve Ağnam İdaresi ambar emini, Ağşar Ve Ağnam müdürü, Aklam-ı Liva sandık emini, Belediye Kalemî sandık emini, Cemaat Meclisi azası, Cemaat Meclisi reisi, Deavi Meclisi azası, Defter-i Hakani Kalemî memuru, eczacı, Emlak Komisyonu azası, Emlak Komisyonu sandık emini, Evrak Odası Evrak Müdürü, icra mübaşiri, ikinci cerrah, kantarcı, kondüktör, Liva Emlak Kalemî ilamat ve senedat katibi, Liva Muhasebe Kalemî sandık emini, Liva Tahrirat Kalemî mukayyid refiki, Liva Tahrirat Kalemî şakirdi, Maarif Komisyonu azası, Maarif Vezareti azası, Mağara nazırı, Mahkeme-i İstinaf Hukuk Dairesi azası, Mahkeme-i Ticaret aza-i daimesi,

Mahkeme-i Ticaret aza-i daimesi, Mahkeme-i Ticaret aza-i muvakkiteleri, Mahkeme-i Ticaret azası, Mal Müdürü refiki, Matbaa-i Vilayet Ermenice mürettibi, Meclis-i Deavi sandık emini, Meclis-i Beledi azası, Meclis-i Beledi katibi, Meclis-i Beledi reisi, Meclis-i Beledi sandık emini, Meclis-i Deavi azası, Meclis-i Deavi katibi, Meclis-i Deavi mümeyyizan, Meclis-i Deavi sandık emini, Meclis-i İdare aza-i müntehasesi, Meclis-i İdare murahas vekili, Meclis-i İdare Tahrirat Kalemi, Meclis-i Meadin azası, Meclis-i Temyiz azası, Meclis-i Temyiz-i Liva mümeyyizanı, Meclis-i Ticaret aza-i daimesi, Meclis-i Ticaret aza-i muvakkitesi, Mektub-i Vilayet memuru, memleha kantarcısı, memleha sandık emini, Menafî Komisyonu azası, Menafî Komisyonu azası, Menafî Sandığı azası, Menafî Sandığı katibi, Menafî Sandığı sandık emini, Muhaberat-ı Ecnebiyye memuru, Muhacir Komisyonu azası, Muhasebe-i Vilayet Kalemi sandık emini, Müdde-i Umumilik muavini, Nafia Meclisi azası, nahiye azası, nahiye müdür muavini (müdür vekili), nahiye müdürü, nüfus mukayyidi, piyade kolcusu, Rusumat birimi sandık emini, Rusumat İdaresi katibi, Rûsum-u Sitte İdaresi şakirdi, Sandık emini, sıhhiye memuru, süvari tahsildarı, tabip , tabip sağ kol ağası, Tahrir Kalemi azası, Tahrirat-ı Emlak Komisyonu azası, Tahrir-i Emlak Komisyonu başkatibi, tahsilat piyadesi, tahsildar, tarık baş mühendisi, tarık mühendisi, telgraf birimi müfettişi, telgraf müdürü, Telgrafhane muhaberat memuru, Vilayet Muhasebe Kalemi azası, Yedinci Bölük Yüzbaşısı olarak 107 farklı hizmet noktasında gayr-i Müslimlerin hizmet vermiştir. Çok sayıda birimde hizmet veren bu şahıslar Osmanlı makamlarının görevlendirmede dini referanslarla davranmadığının somut bir kanıtıdır. Görevlendirmelerdeki tek ayrım cinsiyet hususundadır. Çalışmada kullanılan yıllık kayıtlarına göre mezkur 10 senede bölgede hizmet veren tüm çalışanlar erkektir. Bir kişinin hizmete uygun liyakati varsa ve erkek ise kesinlikle devlet görevine alınmasına etnik ya da dini inancı engel olmamıştır.

Salname kayıtlarına göre kendi inanç grubu içinde muteber ve etkili şahısların kimi zaman birden fazla makamda hizmet sunması söz konusudur. Bu şekilde hem farklı grupların karar verme ve uygulama mekanizmalarına dahil olmaları hem de muhtemel sorunların kısa zamanda ve gerçekçi bir şekilde çözümlenmesi amaçlanmıştır. Osmanlı Devleti toprakları üzerinde yaşayan farklı etnik ve dini gruplara sürekli artan bir şekilde temsil hakkı sağlanmasının bir diğer nedeni özellikle devletin son yüzyılında Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Avrupa devletlerinin Osmanlı idaresi aleyhine yaptıkları uluslararası yayın ve propagandaların özellikle ülke içinde yıkıcı amaçlarına ulaşamaması gayretidir.

Kaynakça

Salname-i Vilayet-i Sivas H.1287/M.1870, Sivas Vilayet Matbaası, Def'a 1, 106 .s.

Salname-i Vilayet-i Sivas H. 1292/M.1875,Sivas Vilayet Matbaası, Def'a 5, 142 .s.

Salname- i Vilayet-i Sivas H. 1298/ M.1880, Sivas Vilayet Matbaası, Def'a 8, 23 .s.